

HE LLEGIT
NO SÉ ON

EVA
PIQUER

El cant (i el malson) dels ocells

Raig Verd reedita la deliciosa novel·la 'A dalt tot està tranquil' de Gerbrand Bakker per celebrar els primers deu anys del segell

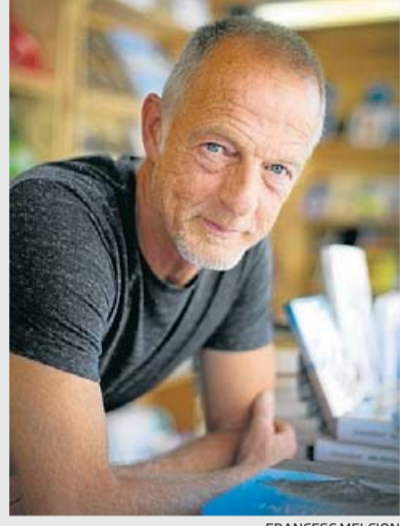
La cornella emmantellada i els coloms emprenyadors

“No sé ben bé què passa, però ara, des d’una branca del freixe pelat, m’observa una cornella emmantellada. Mai no n’havia vist cap, aquí. És molt bonica, i em posa una mica nerviós, amb prou feines aconseguixo empassar-me el menjar. M’assec en un altre lloc, mirant cap a la finestra lateral. [...] Ara torno a ser al camp visual de la cornella, que gira una mica el cap per veure’m millor. [...] La cornella m’observa despectivament. Tanco d’una revolada”.

La cornella és una espècie d’ocell de la família dels còrvids que la urbanita que soc no sabia distingir d’altres criatures alades. Es veu que té un vol amb batecs pausats i regulars, i que planeja molt menys que els corbs i les gralles de muntanya. La cornella emmantellada del primer paràgraf apareix a la novel·la *A dalt tot està tranquil*, de Gerbrand Bakker (Wieringerwaar, Països Baixos, 1962), publicada per Raig Verd amb traducció de Maria Rosich. Aquesta obra deliciosament discreta, que va guanyar el premi Llibreter i el premi IMPAC, va ser el primer llibre de l’editorial Raig Verd, i és el títol que ha escollit l’equip capitanejat per Laura Huerga per celebrar els deu anys d’existència: se n’ha fet una edició commemorativa de l’efemèride. Tal com va assenyalar Huerga a la festa d’aniversari, aquesta quarta edició incorpora les noves normes ortogràfiques, de manera que hi ha menys accents diacrítics que a les anteriors.

“Per què la fas fora?”, pregunta el pare d’en Helmer al Helmer, referint-se a

GERBRAND BAKKER

FRANCESC MELCION

la cornella. La cosa em ressona perquè resulta que he anat a viure en un lloc de Barcelona que els coloms han fet seu. Em cal foragitar-los amb urgència, són una plaga i transmeten malalties i ho embruten tot, però ho comento a Twitter i de seguida em retreuen que els animals també tenen dret a viure, que la plaga som nosaltres i que la meua reivindicació –que cal prendre més mesures contra la proliferació exagerada de coloms a la ciutat– és trista i absurda. Sé que no ens posarem d’acord, aquests tuitaires i jo. Fa uns anys n’hi havia que em volien convèncer que havia de tractar amb amabilitat i respecte una família nombrosa de paparres que s’havia instal·lat a casa meua. També tinc problemes de convivència amb les arnes de la cuina: admeto que les atrapo –sense remordiments– amb trampes adhesives de les que desprenen feromones.

Al cap d’unes pàgines d’*A dalt tot està tranquil*, torna la cornella i es posa a la branca del freixe a estarrufar-se les plomes. En Helmer pregunta a la Riet si havia vist mai una cornella emmantellada. “Sí, i tant, moltes vegades. A Dinamarca. Allà pràcticament només se’n veuen d’aquestes”. Com va calant, aquesta novel·la del Helmer a la granja, amb la presència mig fantasmagòrica del pare vell. Amb un present i un passat que conviuen com els coloms i jo, mentre no en trobi el remei.

Els ocells tenen comportaments humans, o viceversa

“¿Com és que els ocells, que n’hem vist alguns viure junts durant l’hivern, volar plegats, buscar en grup l’aliment, barallar-se de vegades pel que semblen foteses sense conseqüències, en un moment donat canvien completament d’actitud? –es pregunta l’assagista Vinciane Despret (Anderlecht, Bèlgica, 1959) a *Viure com els ocells*, publicat per Arcàdia amb traducció d’Adrià Pujol–. Se separen els uns dels altres, busquen un lloc i s’hi acantonen, i des d’aquells promontoris canten sense parar. Sembla que ja no suportin la presència dels congèneres i es lliuren frenèticament a tota mena d’amenaques i d’atacs estranys”. La descripció podria encaixar amb la metamorfosi que experimenten certs individus de l’espècie humana quan entren a Twitter disposats a envestir qui calgui. Parlant d’ocells, Despret assenyalava que “sorprèn l’agressivitat, la determinació i la pugnacitat de les seves reaccions cap als altres”.

AIXÒ NO CAL DIR-HO

El terror com a estadística

Llegint *L’horlà*, el conte de por de Guy de Maupassant, es pot veure com el gènere de terror està íntimament lligat a la malaltia. *L’horlà* és un relat escrit ara fa 140 anys que conté tots els tics del terror de la cultura popular del segle XX i, en part, del segle l’actual (com que encara està canviant el món, no sabem què se salvarà de tot el que hem sigut fins ara, potser no en quedarà gaire cosa). Per exemple, abans que a les històries de vampirs, a *L’horlà* apareix la inquietud (anava a dir l’ànquia, com el títol de la novel·la de Whitley Strieber, i com la pel·lícula de Bowie/Deneuve/Sarandon, és a dir, la bellesa com a droga, com a dependència, com a destrucció, respectivament), hi apareix, dic, el cas de no veure’s reflectit en un mirall. Això, però, suposa tan sols una mostra de tots els efectes que conté aquest relat.

La famosa por inaprehensible que, després, trobarem a Lovecraft (*ominosa*, en el seu argot), ja figura en aquest conte constituint la mateixa essència del relat. Amb Stephen King, l’intangible serà una altra cosa, ja que se li atorgarà una raó de ser, encara que no pas física. King pertany a la societat de consum, és un materialista, no filosòfic, sinó d’anar al súper, de manera que al seu terror sempre cal un boc emissari, un alibi amb la història, ha d’anar enganxat a una biografia. En Stephen King sembla tot més aviat extern, més per accident que per malaltia. El seu terror pertany abans a la traumatologia, és a dir, als traumes. La malaltia de la qual Maupassant ens està parlant a *L’horlà* és la sí-

filis. La seva en particular. La que el va matar. Ens la fa conèixer des dels primers símptomes (la febre), i fins i tot apunta que el metge li mana al narrador bromur de potassi (que era amb el que es tractava els sífilítics abans que es descobrís la penicil·lina). A la narració també s’hi troben els fantasmes de la culpa, de sentir-se contagiats i transmissors. La seva història (el que li va passar a la vida) Léon Daudet la va definir com la més tràgica de les lluites internes. Sabia de què parlava. El seu pare, Alphonse Daudet, el creador de Tartarí de Tarascó, va morir d’allò mateix. Avui es fa un altre tipus de terror. Hem canviat la malaltia per les pandèmies i la persona malalta per l’estadística.

JAVIER
PÉREZ
ANDÚJAR

MINÚCIES
JORDI LLOVET

Shakira i Piqué

La institució matrimonial tal com encara és concebuda a l’Occident d’influència cristiana fa aigües pertot. I en fa pel fet que ja ningú dona cap crèdit a la lliçó continguda a la *Primera carta als Corintis* de Pau de Tars, cap. 7, en què llegim: “Per evitar comportaments libidinosos, val més que cada home tingui la pròpia muller, i cada dona el propi marit; que el marit compleixi el seu deure matrimonial envers la muller, i que la muller faci el mateix envers el marit”.

Amb les centúries, els costums van canviar i va ser obligat, quasi pertot, sancionar una llei de divorci. O més aviat va quedar demostrat que Pau de Tars, que sempre va ser cèlibe, no tenia ni idea de com funciona un matrimoni, i que per això va dir el que va dir, fins al punt que el matrimoni va ser declarat catòlicament indissoluble.

Potser hauria estat millor prendre’s les coses d’una manera antropològica, o, simplement, estadística: és molt difícil que l’amor passió duri eternament; i tampoc és bo per a la salut. L’única manera de conservar el matrimoni és que els casats, que per força devien tenir-se avinença quan es van unir, transformin el furor sexual –així comença la cosa– en una relació de respecte i cordialitat i, per ser més exactes, d’amistat, relació que sol ser considerada molt més perdurable que la unió carnal. Ara bé, per tenir amistat amb algú, cal que les afinitats entre els dos que formen parella –del sexe que sigui– s’enforteixin i es multipliquin amb el diàleg, amb la relació verbal.

Molts països, tanmateix, ni tan sols van creure que l’amistat pogués mantenir una relació de parella, atès que la relació sexual hi és important, i que el diàleg no sempre flueix, per manca de cultura lletrada. Per això els francesos van idear, almenys des del segle XVII, si no abans, dues institucions complementàries: la *maîtresse*, (l’amant, que implica l’home i la dona), i la conversació literària (els *salons*). Fatigats físicament l’un de l’altre, els dos casats establien que es mantindrien units en l’amistat, però que s’esbargirien, sense culpa, fent l’amor –cosa relativament vulgar quan es compara amb el diàleg savi– amb una tercera, quarta o cinquena persona. Això té una lògica perfecta: “Muller (o marit), t’estimo molt, però vull cardar amb altres dones (o homes). Siguem amics, parlem de les nostres lectures, i serem feliços tots dos amb l’ajuda dels respectius amants”.

Shakira i Piqué van practicar aquesta solució –l’anomenada “relació oberta”–; però sembla que els ha mancat la capacitat de dialogar a fons per convertir-se en amics. No deuen llegir. L’un empaita pilotes i l’altra canta amb la roba justa; amb això no n’hi ha prou per *en-raonar*.